

Individu i comunitat en temps del coronavirus

A) EL PUNT DE PARTIDA: EL "VEL D'IGNORÀNCIA"

Com que l'**objectiu** d'aquest exercici és que l'alumne trobi una argumentació el més racional possible, és a dir, el més imparcial possible, partirem d'una estratègia dissenyada per **John Rawls**, un pensador nord-americà de la segona meitat del segle XX. Rawls va escriure una obra fonamental anomenada *A theory of justice*, on intenta respondre a aquesta pregunta: com seria una societat justa?

La primera cosa que hem de fer per decidir-nos és imaginar-nos "sota un vel d'ignorància". Si justícia vol dir *equitat* i *imparcialitat*, llavors és evident que les persones que han de decidir les lleis d'una ciutat justa no poden conèixer quines cartes seran les seves. (De la mateixa manera que, en un joc, primer es dicten les normes i després es reparteixen les cartes. No s'hi val això que fan alguns nens: canviar les regles quan ja tenen les cartes i, evidentment, canviar-les al seu favor).

Per tant, els individus, en aquesta situació originària que ens estem representant, no saben si són homes o dones, nens o adults, blancs o negres o grocs, cristians, musulmans o budistes, jueus o agnòstics, rics, pobres, minusvàlids, no saben el seu ofici ni si estan malalts o sans. Vaja, no saben res sobre ells mateixos perquè aquest coneixement els portaria a la parcialitat: si fossin dones afavoririen les dones, si fossin joves als joves etc

En resum, i com a punt de partida de l'exercici: tu no saps qui ets en el moment de decidir quina estratègia seria la millor des del punt de vista ètic per lluitar contra la pandèmia; només pots utilitzar la teva raó i les dades empíriques que et donarà més endavant. Hauràs d'escollir, doncs, intentant ser imparcial.

B) EN EL PUNT DE MIRA: LA IMMUNITAT COL·LECTIVA

El que hem de decidir en la nostra proposta és l'opinió que ens mereix el concepte d'*immunitat col·lectiva*, terme d'ús científic, però que nosaltres hem de considerar **des del punt de vista ètic**. El nom es va forjar al 1923, però el procediment mateix existia ja des del segle XVIII, època en què la varola era la primera causa de mortalitat al continent europeu. Abans de trobar la vacuna, es va utilitzar el mètode de la inoculació¹, que va mostrar-se eficaç, però implicava un risc de mortalitat elevat.

La immunitat col·lectiva és una protecció indirecta: Les persones que no han tingut contacte amb l'agent patògen són protegides per les que estan immunitzades, sigui perquè ja han estat infectades i han guarit o perquè han estat vacunades. La major proporció de persones que no contribueixen a la propagació del virus redueix la probabilitat de ser contagiats. El problema és que, per poder construir aquesta barrera indirecta, s'ha d'esperar que una gran part de la població s'infecti...i que alguns morin.

C) UN COP MÉS: DEONTOLOGISTES VERSUS CONSEQÜENCIALISTES

Alguns ja haureu vist que l'exercici que us proposo és semblant al que vam fer abans d'explicar Kant, abans del confinament, abans d'estar obligats a reflexionar en el fragor dels fets.

Perquè el cas és que en el món s'estan utilitzant estratègies diferents per afrontar l'actual pandèmia i aquesta diversitat metodològica ens remet al dilema ètic ja conegut per vosaltres: el dilema ètic clàssic entre els deontologistes i els conseqüencialistes.

D'una banda, podem escollir el deure de tenir cura de cadascun dels individus (un a un) i de l'altra el desig de protegir el major nombre. En forma de pregunta, si ho preferiu: ¿tenim el **deure** de

¹ Inocular: transmetre (una malaltia) a una persona o a un animal introduint l'agent causal a l'organisme (Dicc2 on line)

salvar tota vida individual sigui quin sigui el preu o hem de calcular les **conseqüències** a escala col·lectiva?

D) LES TRES ESTRATÈGIES I LES SEVES IMPLICACIONS FILOSÒFIQUES

Només després de la vostra argumentació raonada a favor d'una de les tres estratègies, us diré quins països les han aplicat (o intentat aplicar) i també amb quins arguments justifiquen alguns científics i alguns filòsofs l'elecció d'una d'elles.

Les tres estratègies són:

- 1) **El *laissez-faire***. No es prenen mesures de control i es permet que el virus circuli lliurement. L'objectiu és aconseguir la immunitat col·lectiva i no paralitzar l'economia.
- 2) **La contenció**. S'aconsegueix fent tests a tota la població i aïllant els malalts dels no infectats. Però els no infectats no estan immunitzats i segueixen exposats al virus. L'economia es redueix, però no s'atura.
- 3) **L'atenuació** combina el confinament per alentir la propagació del virus, l'ajut a les persones amb risc i la contaminació lenta per assolir la immunitat col·lectiva. Es redueix la producció al mínim durant el període de confinament.

(¿Podríem resumir-ho en: campí qui pugui, retirada, malabarismes?)

Ara mateix ja deus saber quina estratègia és més deontològica i quina més conseqüencialista. Ja m'ho explicaràs en la teva argumentació.

E) LES DADES DE QUÈ DISPOSEM

Quan fem ètica no estem descrivint el món, ja ho hem dit moltes vegades, sinó que considerem més aviat com *hauria de ser*. Això no vol dir, però, que no puguem tenir en compte les dades empíriques, els fets, per poder-los valorar millor. La decisió ètica no és el mateix que el coneixement científic, però l'ha de tenir en compte.

Doncs bé, en els nostre experimental mental no sabem qui som, però sabem altres coses. Coses com les següents:

- Encara no hi ha una vacuna contra el COVID-19
- Els experts han considerat que, perquè l'estratègia de la immunitat col·lectiva sigui eficaç per aquest virus, la proporció de la població que hauria d'infectar-se hauria de ser del 60%.
- El COVID-19 no afecta de la mateixa manera a tothom: globalment, la letalitat del virus és de l' 1 %, però oscil·la entre el 7% i el 15% entre els majors de 70 anys i/o aquells que pateixen de certes malalties cròniques. També pot afectar als joves, però en menor grau: 1 (cas)/(per cada)3000 pels joves de 20 anys i 1/1000 pels de 30.
- El virus podria mutar (Per exemple, si la pandèmia afecta l'hemisferi sud durant l'hiver austral) i després tornar al nord en una segona onada.
- No se sap quant de temps durarà la immunitat de les persones que han passat la malaltia (Pel SRAS de 2003 els anticossos van desaparèixer dos anys després).
- En el món per al qual hem de decidir quina és la millor estratègia, la societat no és 100% disciplinada i tampoc disposa d'un sistema de salut perfecte ja que des de la crisi del 2008 hi ha hagut fortes retallades en despesa pública sanitària (per exemple, no hi ha prou material per a la protecció dels individus, ni per a fer tests a tothom, falten respiradors als hospitals etc)
- I, per últim, en el món per al qual hem de decidir, hi ha un tipus particular de contracte social en el qual el grup només manté la seva coherència i la seva força si assegura als individus que no els abandonarà.

F) EL TEU TORN I AL TEU PARER

¿Quina seria, doncs, segons tu, l'estratègia moralment més adequada tenint en compte el que sabem i el que no sabem sobre el coronavirus i el món que acabem de descriure? Recorda que tu ets només una raó pura que busca imparcialment la millor estratègia, la més moral o la menys immoral. Un cop més, digues: mates l'home gras o el deixes mirant la posta de sol? I, no ho oblidis, l'home gras podries ser tu o potser el teu pare o el teu avi. **Raona la teva resposta**

